

Lubuski Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellończyka 8
66-400 Gorzów Wlkp.

PS-I.431.1.21.2024

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zaborze, ul. Lipowa 15.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz.1283) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 185-1/2024 z 20 czerwca 2024 r. – *kierujący zespołem inspektorów;*
- 2. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 185-2/2024 z 20 czerwca 2024 r. – *członek zespołu inspektorów;*
- 3. Małgorzata Rodak** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 185-3/2024 z 20 czerwca 2024 r. – *członek zespołu inspektorów;*

przeprowadził, w okresie od 28 czerwca 2024 r. do 28 sierpnia 2024 r., kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zaborze (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania Ośrodka wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 28 czerwca 2024 r. w obecności Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej;
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych;
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym;
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwały Rady Gminy Zabór w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze pocztą e-PUAP z 19 oraz 29 lipca 2024 r.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-18]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.**a) Usługi opiekuńcze.**

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50 ust. 1-3) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Formą usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania jest pomoc sąsiedzka. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej, powinien zatem posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku. Sytuację tę ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Gminy Zabór w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Nie jest świadczona pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych regulują zapisy Uchwały Nr LVII.304.2022 Rady Gminy Zabór z dnia 22 grudnia 2022 r. oraz uchwały LIII.377.2023 z 23 listopada 2023 r w sprawie odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W 2023 r. koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosił 23 zł, specjalistycznych usług opiekuńczych 40 zł. W 2024 r. koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosi 29 zł, specjalistycznych usług opiekuńczych - 50 zł.

Zarówno w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na dzień 30.06.2024 r. r. jak i na dzień kontroli wykazano, że z usług opiekuńczych korzystają 3 osoby.

Skontrolowano 100% dokumentacji. Klienci to osoby w wieku 69, 51 i 70 lat. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. Świadczeniobiorcy posiadają orzeczenia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem zawartymi w pkt 6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Usługi opiekuńcze przyznane były na wniosek klienta na czas określony.

Osoby ponosiły odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze stosownie do warunków zawartych w cyt. Uchwale oraz zgodnie z tabelą odpłatności (załącznik do przedmiotowej uchwały).

Zakres przyznanych usług był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Ośrodek świadczył usługi opiekuńcze w dni wolne od pracy.

Na podstawie analizy akt ustalono, że powodem przyznania usług opiekuńczych są schorzenia związane z wiekiem i stanem zdrowia, niepełnosprawnością, w tym ruchową. Osoby miały znacznie, bądź całkowicie ograniczoną zdolność samodzielności (dwie osoby mieszkały same, w tym jedna leżąca, jedna osoba mieszkała z członkami rodziny) Pracownik socjalny – w ramach rodzinnego wywiadu środowiskowego - dokonał oceny potrzeb danego klienta w zakresie usług opiekuńczych oraz innych form wsparcia.

Klienci korzystali z usług: 7 dni w tygodniu po 2 godziny (2 osoby), 5 dni w tygodniu po 3 godziny (1 osoba). Mieli też przyznaną dodatkową pomoc w postaci asystenta osobistego

osoby niepełnosprawnej. Jeden klient korzystał również z opieki wytchnieniowej. Klienci otrzymywali jednocześnie wsparcie ze strony osób najbliższych.

Dwie osoby miały własne świadczenia emerytalne, jedna korzystała z zasiłku stałego. Klienci korzystali z dodatkowej pomocy Ośrodka w formie specjalnego zasiłku celowego na cele bytowe, zasiłku na zakup żywności z programu Posiłek w szkole i w domu, zasiłku na zakup i dowieszenie opatu, skierowania na paczki z programu FEPŻ.

Ośrodek nie świadczył specjalistycznych usług opiekuńczych. Z ustnych wyjaśnień Kierownika jednostki wynika, że nie było zapotrzebowania na tę formę pomocy. Nie realizował również usług sąsiedzkich.

W rodzinnych wywiadach środowiskowych, w planie pomocy – w pozycji inne formy wsparcia brak wpisów o udzieleniu dodatkowej pomocy. Ośrodek prowadził Karty pracy socjalnej, w których zawarł informacje o prowadzonych działaniach i podejmowanych czynnościach na rzecz klienta. Dokument stanowił integralną część dokumentacji klienta.

W ramach pracy socjalnej planie/karcie pracy socjalnej pracownik odnotował podejmowane działania na rzecz klienta, m.in.: przygotowanie wniosku do PFRON o dofinansowanie zakupu łóżka rehabilitacyjnego - kontakt z PCPR, kontakt ze sklepem VEIMEIREN w tej sprawie, zakup opatu na zimę i jego dowieszenie, przyznanie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, przystosowanie mieszkania do potrzeb osoby niepełnosprawnej, załatwienie sprawy elektryki w domu, załatwienie wózka inwalidzkiego, praca nad utrzymaniem kontaktów z córką, umawianie wizyt lekarskich.

Ośrodek zatrudnia opiekunki w ramach umowy o pracę.

Zespół kontrolny ustalił, że w Ośrodku – w ramach umowy zlecenia – zatrudnione są 3 opiekunki. Opiekunki prowadzą karty usług opiekuńczych, w których określony jest dzień i liczba godzin usług opiekuńczych, opis wykonywanych zadań – usługi opiekuńczej. Wykonanie usługi potwierdzone jest przez podopiecznego bądź jego przedstawiciela ustawowego.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja osób korzystających z usług opiekuńczych była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej).

Pomoc została przyznana zgodnie z wnioskami i rozpoznanymi potrzebami klientów. Wydane decyzje administracyjne przyznająca usługi opiekuńcze były nieprecyzyjne. Ośrodek nie wskazał wysokości odpłatności za jedną godzinę usług opiekuńczych, tym samym klient może nie mieć orientacji jaki jest koszt usług z których korzysta.

Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

[akta kontroli str. 19-23, 27-36, 647-676, 743-761, 834-841, 868-870]

Zadanie realizowane bez uchybień. Jednocześnie Zespół kontrolny sugeruje doprecyzowanie - w wydanych decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze - zapisów o podanie stawki za jedną godzinę usługi opiekuńczej.

b) Zasilek stały (udzielana pomoc osobom ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności).

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 30.06.2024 r. z zasiłków stałych korzystało 26 osób. Na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierały 22 osoby (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi).

Analizie poddano wybrane losowo - z przedstawionej listy - akta 5 osób (tj. 23 % dokumentacji osób korzystających z zasiłków stałych) pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Osoby objęte tą formą wsparcia legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności (1 osoba) i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (4 osoby). Miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto, osoba z niepełnosprawnością w stopniu znacznym miała wskazania do stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasilek stały. Dostosował wsparcie do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci to osoby w wieku: 41, 61, 49, 56, 64 lata. Klienci zostali objęci ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby, których akta poddano kontroli, prowadziły samodzielne gospodarstwa domowe - dwie mieszkały samotnie, trzy mieszkały z członkami rodziny. Trzy osoby zarejestrowane były w PUP, jednak ze względu na stan zdrowia nie mogły podjąć zatrudnienia.

W wywiadach środowiskowych w planie pomocy w pozycji inne formy wsparcia brak wpisów o formach wsparcia. W wywiadzie brak również informacji o zagrożeniach ze strony środowiska.

W odrębnym dokumencie – karta pracy socjalnej - pracownik socjalny odnotowywał podejmowane działania na rzecz klienta.

W ramach prowadzonej pracy socjalnej pracownik socjalny m.in.: motywował do podjęcia zatrudnienia zgodnego z kwalifikacjami, zrobienie kursów, bądź przekwalifikowania, motywował do leczenia, spłaty długów, złożenia dokumentów

o ustalenie stopnia niepełnosprawności, rozmawiał nt. wystąpienia do sądu w sprawie zmniejszenia alimentów.

W zależności od sytuacji klienci otrzymywali dodatkowe wsparcie m.in. zasiłki celowe na cele bytowe, świadczenia pieniężne na zakup żywności z programu Posiłki w szkole i w domu, skierowanie do banku żywności, w razie potrzeby organizował transport żywności do miejsca zamieszkania

[akta kontroli str.27-36, 53-56, 61-93,617646,762-833,871-873]

Zadanie realizowane bez uchybień. Sugeruję się w rodzinnych wywiadach środowiskowych zawierać więcej informacji o sytuacji klienta.

c) Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRIPS-03 (stan na 31.12.2023 r.). – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do 8 rodzin, w tym 4 wielodzietnych i 4 niepełnych.

Na podstawie przedstawionego przez Kierownika Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół kontrolujący ustalił, że – **w okresie objętym kontrolą** – z pomocy Ośrodka skorzystało **8 rodzin**, z czego 5 rodzinom oprócz świadczonej pracy socjalnej udzielono pomocy finansowej, a pozostałym 3 świadczona była wyłącznie pomoc w postaci pracy socjalnej. Spośród 8 rodzin objętych wsparciem - 3 rodziny były wielodzietne, a 3 rodziny niepełne.

Kontrolujący zbadali akta 4 rodzin korzystających – na dzień kontroli - ze wsparcia asystenta (co stanowi 50 % dokumentacji rodzin objętych wsparciem w tym zakresie). Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to przede wszystkim: niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, obniżona sprawność intelektualna, niepełnosprawność dzieci, choroby i niepełnosprawność rodziców, alkoholizm, wielodzietność, ogólnie rozumiana niezaradność życiowa.

Dokumentacja zawierała m.in. diagnozę sytuacji rodziny, plan pracy i jego aktualizację. Pracownik socjalny sporządzał ocenę sytuacji rodziny, a także karty pracy socjalnej. Kontrolujący przeanalizowali także zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury. Ustalili - na podstawie udostępnionej dokumentacji, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny

a pracownikiem socjalnym trwa przez cały okres pracy z rodziną i polega na stałej wymianie niezbędnych informacji, ustaleniu kierunku dalszych działań, czy też wspólnych wizytach w miejscu zamieszkania rodziny. Pracownik socjalny, asystent rodziny wraz z przedstawicielami innych służb społecznych w zależności od potrzeb ustalali wspólne spotkania i konsultacje, gdzie wspólnie ustalają dalszy plan pracy z rodziną.

[akta kontroli str. 27-36, 157-260, 291-324, 355-386, 513-616, 677-742, 874-879]

Zadanie realizowane bez uchybień.

d) Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Na dzień kontroli pracę socjalną w środowisku realizowało 2 pracowników socjalnych. Nie w każdym przypadku pracownicy socjalni odnotowywali działania i czynności podejmowane w ramach pracy socjalnej w rodzinnych wywiadach środowiskowych.

W analizowanej dokumentacji (19 teczek – akt klientów korzystających z różnych form wsparcia i pomocy) w wywiadach środowiskowych w pozycji „Diagnoza sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego”, właściwie wskazano na główne problemy klientów.

W rodzinnych wywiadach środowiskowych - pracownik socjalny sporadycznie zawierał informacje o udzielonym i planowanym wsparciu. Między innymi brak szczegółowej analizy sytuacji osoby z niepełnosprawnościami – jej możliwości, zasobów, zagrożeń ze strony środowiska. (zasiłki stałe, osoby z zaburzeniami psychicznymi). W przypadku 1 klienta z zaburzeniami psychicznymi opracowano dokument Plan pracy socjalnej z rodziną, gdzie została sporządzona diagnoza rodziny oraz ustalony plan działania w ramach pracy socjalnej.

W wywiadach środowiskowych osób kierowanych do domów pomocy społecznej zawarta jest informacja o przyznanych formach pomocy, sytuacji bytowej oraz kontaktach z rodziną. W planie pomocy w pozycji praca socjalna oraz notatkach służbowych jest informacja o zapewnieniu stosownego wsparcia.

Jednocześnie w większości przypadków Ośrodek prowadzi Karty pracy socjalnej, w których zawiera informacje o prowadzonych działaniach i podejmowanych czynności na rzecz klienta. Dokument stanowi integralną część dokumentacji klienta. Brak jednak informacji jak długo klient pozostaje w kręgu zainteresowania Ośrodka.

[akta kontroli str. 19-879]

Zespół kontrolny sugeruje przeprowadzanie bardziej szczegółowych analiz sytuacji klienta oraz dokumentowanie podejmowanych działań i czynności w ramach pracy socjalnej.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Na terenie gminy Zabór nie funkcjonuje żadna placówka dla osób bezdomnych.

Gmina - w ramach współpracy z gminą ościenną oraz organizacjami pozarządowymi - zabezpiecza tymczasowe schronienie w formie Schroniska. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Gminy.

Zasady ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia, w tym placówkach dla osób bezdomnych reguluje Uchwała nr XXIX.2015.2017 Rady Gminy Zabór z 29.12.2017 r.

Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Zabór podpisała umowę z Fundacją Wzajemnej Pomocy ARKA w Krzywej (Umowa nr OPS.424.1.2023 z 27.12.2022 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych w Krzywej oraz Chynowie. Umowa zawarta na okres 01.01.2023 r. – 31.12.2025 r. Gmina jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 55.

Zespół kontrolny ustalił, że w okresie objętym kontrolą - 1 osoba bezdomna - przebywała w Schronisku dla osób bezdomnych w Poznaniu prowadzonym przez Stowarzyszenie Pogotowie Społeczne w Poznaniu. **Gmina nie zawarła z tą placówką umowy/ porozumienia na zabezpieczenie schronienia dla swoich mieszkańców.**

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach:

tj. schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowni oraz ogrzewalni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb.

Ośrodek zapewniał osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w placówkach dla osób bezdomnych stosownie do ich potrzeb.

Ośrodek - według danych ujętych w sprawozdaniu MRiPS-03 za rok 2023, oraz na dzień kontroli - udzielił pomocy z tytułu bezdomności 2 osobom.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 2 osób tj. 100 % osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia. Wskazane osoby prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe. Nie utrzymują kontaktu z najbliższą rodziną. Pobierają świadczenia emerytalne z ZUS. Obie osoby bezdomne przebywały w placówkach dla osób bezdomnych (Chynów, Poznań). Jedna z nich bez podania powodu zrezygnowała ze schronienia w placówce – brak informacji o aktualnym miejscu pobytu. W jednym przypadku, w placówce dla osób bezdomnych przebywała osoba posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym (schorzenia kręgosłupa, choroby przewlekłe). Z analizy dokumentacji klienta – tj. rodzinny wywiad środowiskowy, kontrakt socjalny – wynika, że jest osobą samodzielnie funkcjonującą w środowisku.

Osoby bezdomne były objęte pracą socjalną. Z analizy rodzinnych wywiadów środowiskowych oraz notatek służbowych pracowników socjalnych wynika, że w ramach pracy socjalnej – motywowano do podjęcia terapii dla osób uzależnionych oraz monitorowano działania zawarte w kontrakcie socjalnym.

Z osobami bezdomnymi przebywającymi w placówkach dla osób bezdomnych zostały zawarte kontrakty socjalne. Nie zawierano z osobami bezdomnymi indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek wykorzystał dodatkowe możliwości pomocy w postaci zawartego Kontraktu socjalnego z 2 osobami znajdującymi się w kryzysie bezdomności. Cele główne zawartych kontraktów to Wyjście z bezdomności oraz Pozytywna postawa w działaniach skierowanych na wychodzenie z bezdomności. W ramach zawartych kontraktów, po stronie osób bezdomnych była: kontrola stanu zdrowia, złożenie deklaracji wyboru lekarza, nabycie umiejętności samodzielnego przezwyciężania kryzysów i problemów, podjęcie terapii dla osób uzależnionych oraz złożenie wniosku o mieszkanie z zasobów gminy.

W jednym przypadku kontrakt nie został zrealizowany do końca ustalonego terminu,

z powodu opuszczenia schroniska przez osobę bezdomną. W drugim przypadku – brak oceny realizacji ustaleń zawartych w kontrakcie – kontrakt realizowany do 30.06.2024 r.

[akta kontroli str. 27-36, 57-58,94-122]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach. Kierowanie osób bezdomnych do placówek – bez zawartych stosownych umów na zabezpieczenie miejsc.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- wybranych akt 4 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2023 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2023 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Zabór wynosiła - 348 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (4.741 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2023 r.) stanowiła ok. 7.34% populacji.

W okresie objętym kontrolą, 4 osoby posiadające w orzeczeniu o niepełnosprawności symbol 02-P, korzystały z różnych form wsparcia zapewnianych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze.

Na terenie gminy Zabór nie funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – Środowiskowy Dom Samopomocy. W przypadku potrzeby - ww. osoby mogą korzystać z oferty Powiatowego Ośrodka Wsparcia „Parasol” w Zielonej Górze.

Z przedłożonej dokumentacji oraz pisemnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że – na dzień kontroli – z oferty Powiatowego Ośrodka Wsparcia „Parasol” w Zielonej Górze nie korzysta żaden mieszkaniec gminy Zabór. Brak zainteresowania i wniosków mieszkańców gminy o objęcie tą formą pomocy. Gmina ma możliwości zapewnienia dojazdu na zajęcia do Powiatowego ŚDS w Zielonej Górze. Transport zapewnia również placówka w Zielonej Górze.

Z pisemnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że rodziny, w których przebywają

osoby z zaburzeniami psychicznymi, są informowane o możliwościach wsparcia terapeutycznego, prawnego oraz pomocy innych instytucji i organizacji pozarządowych. Pracownicy socjalni w ramach prowadzonej pracy socjalnej informują również o możliwości uczestnictwa w zajęciach ww. placówce.

Gmina Zabór nie realizuje zadania zleconego z zakresy administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Ośrodka ustnie wyjaśniła, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Udzielana pomoc nie jest dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta. Brak ewidencjonowania – w rodzinnych wywiadach środowiskowych – działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 26 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 4 osoby (tj. 15%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 02-P. 3 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 1 - w stopniu znacznym. Wszystkie osoby prowadziły samodzielne gospodarstwo domowe i były w wieku produkcyjnym. Najmłodsza osoba na dzień kontroli – miała 34 lata, a najstarsza 58 lat. 2 osoby z powodu sytuacji zdrowotnej przebywają długotrwale w Zakładzie Opiekuńczo – Lecznicznym.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację ww. wszystkich 4 świadczeniobiorców (tj. 100%) korzystających z zasiłków stałych.

Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie w/w osoby (w ramach obszaru pomocy społecznej) poza zasiłkiem stałym, uzyskiwały również pomoc w formie żywności z Banku Żywności. Pobierały również zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie uzupełniające 500+.

Z kontrolowanej dokumentacji (orzeczenia o niepełnosprawności) wynika, że w jednym przypadku nie występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Natomiast wszystkie osoby mają wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 2 osoby mają wskazania do zatrudnienia w warunkach zakładu pracy chronionej, 1 - wskazania do zatrudnienia na otwartym rynku pracy (praca lekka – bez kontaktu z alergenami). Żadna osoba nie wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej.

W wywiadach środowiskowych brak adnotacji o podejmowanych działaniach pracownika socjalnego w celu zapewnienia dodatkowych form wsparcia

(np. motywowanie do podjęcia pracy w zakładzie pracy chronionej, propozycji korzystania z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi). W przypadku 1 klienta opracowano dokument Plan pracy socjalnej z rodziną, gdzie została sporządzona diagnoza rodziny oraz ustalony plan działania w ramach pracy socjalnej.

[akta kontroli str.27-36, 53-56,61-93]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku prowadzenia pracy socjalnej oraz ewidencjonowania – w rodzinnych wywiadach środowiskowych – działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2023 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2023 – 2024 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 1 osoby (tj. 100%), która – w badanym okresie – przebywała w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2023 r. wydatkowano na ten cel kwotę 38.063,72 zł, natomiast na 2024 r. zaplanowano 55.000,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2023 r. oraz danych na dzień kontroli - w domu pomocy społecznej przebywał 1 mieszkaniec, za pobyt którego częściową odpłatność ponosiła Gmina.

W 2023 oraz 2024 r. Ośrodek nie skierował do DPS żadnej osoby. Kontrolujący stwierdzili brak w rejestrze ośrodka wniosków/pism o skierowanie do placówki.

1 osoba, która obecnie przebywa w domu pomocy społecznej została skierowana w 2012 roku. Klient to osoba w wieku 92 lat. Posiada zaświadczenie lekarskie o konieczności zapewnienia całodobowej opieki z uwagi na stan zdrowia oraz wiek. Został umieszczony w Domu Pomocy Społecznej w Trzebiechowie (decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności).

Kontrolowane rodzinne wywiady środowiskowe zawierały informacje o przyznanych formach pomocy, sytuacji bytowej oraz kontaktach z rodziną. W planie pomocy w pozycji praca socjalna oraz notatkach służbowych – informacja o propozycji skierowania i zapewnienia transportu do domu pomocy społecznej.

[akta kontroli str. 27-36, 59-60, 123-140]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja – osób korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanych do domów pomocy – była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Wydanym decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Pomoc została przyznana zgodnie z wnioskami i rozpoznanymi potrzebami klientów. Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka. Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych.

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 u.o.p.s) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Kierownika Ośrodka);
- akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdań resortowych MRIPS-03 oraz MRIPS-06 stan na 31.12.2023 r.;

- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy oraz zarządzenia wewnętrzne Kierownika Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze działa na podstawie Uchwały Nr X/45/90 Gminnej Rady Narodowej w Zaborze z dnia 26 lutego 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze, Uchwały nr XIX.132.2020 Rady Gminy Zabór z dnia 25 czerwca 2020 r. w sprawie uchwalenia statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze, oraz Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika Ośrodka Nr OPS.0132.3.2024 z dnia 02 lutego 2024 r.

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr 20/05Wójta Gminy Zabór z dnia 08 czerwca 2005 r.).

Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz profesjonalnej obsługi klienta. Budynek posiada bariery architektoniczne.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze zlokalizowany jest w 2 piętrowym budynku przy ul. Lipowej 15, w Zaborze. Do budynku prowadzą schody oraz podjazd dla osób z niepełnosprawnością. W budynku brak windy lub innych udogodnień usprawniających dostęp do wyższych kondygnacji budynku dla osób z niepełnosprawnościami.

Ośrodek znajduje się na 1 piętrze budynku. Warunki lokalowe są trudne. Ośrodek dysponuje 2 pokojami biurowymi. W jednym z pokoi zostało wydzielone dodatkowe pomieszczenie na biuro kierownika. Pokoje są małe, nie zapewniają komfortowych warunków pracy tj. prowadzenia pracy administracyjnej, socjalnej oraz przyjęć interesantów (1 pokój przeznaczony jest dla 2 pracowników socjalnych oraz aspiranta pracy socjalnej, 1 pokój - pracownika ds. świadczeń rodzinnych oraz księgowej).

W holu budynku zamontowany dzwonek przywoławczy umożliwiający zgłoszenie pomocy. Osoby z niepełnosprawnością przyjmowane są na parterze budynku w pokoju przewodniczącego Rady Gminy Zabór.

W budynku, poza Ośrodkiem funkcjonuje Urząd Gminy Zabór (Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Stanu Cywilnego). Budynek posiada miejsca parkingowe, w tym wydzielone miejsce dla osoby z niepełnosprawnością.

Ośrodek czynny jest w dni robocze: w poniedziałki w godz. 7.30 – 16.00, od wtorku do czwartku w godz. 7.30 – 15.30, w piątki w godz. 7.30 – 15.00.

Teren gminy podzielony jest na 2 rejony opiekuńcze zgodnie z liczbą obecnie zatrudnionych pracowników socjalnych. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka.

W Ośrodku prowadzony jest jeden Rejestr przesyłek wpływających tj. pism, wniosków, i wizyt osobistych (także zgłaszanych podczas przeprowadzonego wywiadu środowiskowego).

Wszyscy pracownicy Ośrodka oraz klienci mają możliwość skorzystania z porad Radcy Prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy Zabór, w godzinach urzędowania jednostki – 2 razy w miesiącu tj. pierwszy i trzeci piątek miesiąca. Mieszkańcy mają możliwość również uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej w świetlicy wiejskiej w Droszkowie w poniedziałki w godz. 10.00 – 14.00, oraz wtorki w godz. 13.30 – 17.30.

Na dzień kontroli Ośrodek nie spełniał określonych zapisami ustawy o pomocy społecznej wskaźników zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 2 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Każdy z pracowników socjalnych ma wyznaczony rejon opiekuńczy i świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio **na jednego pracownika socjalnego przypadło 2.371 mieszkańców** (liczba mieszkańców ogółem – 4.741 – stan na 31.12.2023 r. dane GUS) oraz **12 środowisk pracy objętych pracą socjalną** (łącznie 23 rodziny objęte pracą socjalną wg sprawozdania MRIPS-03 stan na 31.12.2023 r.).

Z pisemnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że corocznie w projekcie budżetu gminy wskazywana jest konieczność zabezpieczenia środków finansowych na utworzenie trzeciego etatu pracownika socjalnego. Ostatecznie, środki z budżetu gminy na trzeci etat nie są Ośrodkowi przyznawane. Ostatni nabór na zatrudnienie pracownika socjalnego - zakończony pozytywnie - był prowadzony w grudniu 2023 r.

Od 02 lutego 2024 r. Ośrodek zatrudnia aspiranta pracy socjalnej w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zadań tego pracownika należy m.in. praca administracyjna w Ośrodku, współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w celu zabezpieczenia form wsparcia klientom Ośrodka stosownie do ich potrzeb, a także przyjmowanie wniosków, gromadzenie dokumentacji oraz prowadzenie sprawozdawczości w obszarze pomocy społecznej. Jest w trakcie nabywania kwalifikacji pracownika socjalnego.

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Od 12 grudnia 2004 r. zatrudniona w Ośrodku. Natomiast od 08 czerwca 2005 r. realizuje obowiązki Kierownika. Od 01 stycznia 2024 r. - na podstawie aktu nadania stopnia awansu zawodowego – pracownik zatrudniony na stanowisku pracownika ds. realizacji świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz kadr i płac – został awansowany na stanowisko zastępcy kierownika.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach z obszaru pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy domowej oraz obsługi oprogramowania informatycznego obsługiwanego w Ośrodku. Kierownik Ośrodka – w okresie objętym kontrolą – również uczestniczył ww. szkoleniach merytorycznych.

[akta kontroli str. 19-52, 141-155, 156, 842-867, 880-882]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Ośrodek na dzień kontroli nie spełniał określonych zapisami ustawy o pomocy społecznej wskaźników zatrudnienia pracowników socjalnych. Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają pełnej możliwości profesjonalnej obsługi klienta. W ośrodku występują bariery architektoniczne.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Ośrodek zapewniał usługi opiekuńcze w dni wolne od pracy.
2. Zakres usług opiekuńczych jest dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta.
3. Osobom korzystającym z zasiłku stałego Ośrodek udzielał pomocy adekwatnie do rozpoznanych potrzeb.
4. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
5. Ośrodek realizował pracę socjalną jednak nie w każdym przypadku dokumentował działania w ramach pracy socjalnej.
6. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.
7. Kierowanie osób bezdomnych do placówek – bez zawartych stosownych umów na zabezpieczenie miejsc.
8. Na terenie gminy Zabór nie funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy.
W przypadku potrzeby – osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą korzystać z oferty Powiatowego Ośrodka Wsparcia „Parasol” w Zielonej Górze.
9. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
10. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.
11. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy w Zaborze oraz zarządzenia wewnętrzne Kierownika Ośrodka.
12. W Ośrodku występują bariery architektoniczne.
13. Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają pełnej możliwości profesjonalnej pracy oraz obsługi klienta.
14. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze nie spełnia – zgodnie z przepisami prawa - wymaganych wskaźników zatrudnienia pracowników socjalnych.
15. Kierownik Ośrodka – posiada wymagane na zajmowanym stanowisku kwalifikacje zawodowe oraz staż pracy.
16. Pracownicy socjalni posiadają wymagane na zajmowanym stanowisku kwalifikacje zawodowe.
17. Kierownik jednostki, pracownicy socjalni w badanym okresie podnosili kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wnioski wymienione w punktach 5, 6, 7, 14, stanowią uchybienia.

Wnioski wymieniony w punkcie 12, 13 stanowi sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze, pod pozycją nr 9.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze, drugi Wójtowi Gminy Zabór, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krzysztof Frisoli

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Małgorzata Rodak

Kierownik Ośrodka:

Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Zaborze
Jolanta Salewicz-Woźniak

Gorzów Wielkopolski, dnia 2.10.2024 r.

Zabór, dnia 4.10.2024 r.